

Saara-Sofia Sirén kok

Kirjallinen kysymys kotitalouksien jätevesiratkaisujen toimivuuden todentamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Vuodelta 2011 olevan haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen tarkoituksena on ollut vähentää haja-asutusalueella olevien, yleiseen viemäriverkkoon kuulumattomien talouksien ympäristökuormitusta. Ympäristöministeriö tarjoaa neuvontaa erilaisten puhdistusratkaisujen toteuttamiseen mm. listaamalla sivuillaan laitevalmistajia sekä tehtyjä tutkimuksia laitteiden toimivuudesta ja tehosta. Myös Suomen ympäristökeskus kertoo sivuillaan jätevedenkäsittelyjärjestelmien testauksesta sekä laitteille myönnettävästä CE-merkinnästä. Jätevesiä käsitellään tällä hetkellä ohjaukseen perustuen erityyppisissä maahanimeyttämöissä ja maasuodattamoissa sekä tehdasvalmisteisissa laitepuhdistamoissa.

Ympäristöministeriö listaa tutkimuksia, joihin pohjautuen kuluttaja voi tehdä päätöksen valittavasta puhdistusmenetelmästä. Ministeriön sivuilla on lueteltu erilaisia puhdistamoratkaisuja sekä niihin liittyviä tutkimuksia. Taulukossa esitellään kaikenlaisia ratkaisuja erittelemättä sitä, millaisia tuloksia niillä on tutkimuksissa saatu. Tutkimuksista on vaihtelevasti saatavilla taustatietoja, ja tulosten tulkinta näyttäytyy kuluttajalle helposti haastavana. Raportteja on iso määrä, ja niiden sisällöt poikkeavat toisistaan. Useissa tutkimuksissa käytetyt kuormat ovat laskennallisia ja arvioituja, jolloin poistumaprosentteja on hyvin vaikea laskea. Osassa tutkimuksia näytteitä laitteistoista/metodista on vain muutama. Typen- ja fosforinpoistoprosentit vaihtelevat tutkimuksissa suuresti eivätkä läheskään aina saavuta vaadittuja arvoja.

Esitettyjen tutkimustulosten arviointi on vaikeaa, eikä ympäristöministeriön sivuilla olevasta luettelosta ole pääteltävissä, millaisista tutkimuksista on kyse. Näyttää siltä, että suurinta osaa tutkimusraportteja ei ole julkaistu vertaisarviota käyttävissä tieteellisissä sarjoissa. Näin ollen niiden sisällön tieteellinen arvo ja paikkaansapitävyys on jäänyt arvioimatta.

Rakennustuotteiden CE-merkintä on ollut pakollinen kaikissa EU-maissa 1.7.2013 alkaen, kun Euroopan komission rakennustuoteasetus tuli voimaan. Käytännössä CE-merkintä on valmistajan ilmoitus siitä, että tuote täyttää EU:n turvallisuusvaatimukset. Valmistaja tilaa ja kustantaa testin itse sekä vastaa itse siitä, että testaus ja laatu ovat kunnossa.

Pienpuhdistamoiden CE-testaus sisältää vesitiiviyyden, toimivuuden ja lujuuden testauksen. Testaus määritellään yleiseurooppalaisissa EN-standardeissa. Kun CE-merkissä viitataan EN 12566-3 -standardiin, pitää se sisällään jäteveden puhdistuskyvyn testauksen, jossa valmistaja itse päättää, monenko hengen jätevesikuormalla se testataan. Valmistajalla on oikeus käyttää merkkiä,

Kirjallinen kysymys KK 134/2016 vp

kun tuote on testattu standardin mukaisesti — riippumatta esimerkiksi testauksessa havaitusta puhdistustehosta. Testausten yhteydessä kertyneen tiedon julkistamisesta tai salassapidosta päättää testauksen tilaaja eli valmistaja tai maahantuoja itse. CE-merkintä ei siis ole osoitus siitä, että laite täyttäisi jätevesiasetuksen vaatimukset, eikä se siten palvele kuluttajaa asetuksen edellyttämän puhdistamomenetelmän valinnassa.

Edellä esitetyn pohjalta kuluttajan on vaikea saada jätevedenkäsittelyjärjestelmien toimivuudesta relevanttia tietoa ympäristöministeriön ja SYKEN sivuilla olevan tiedon perusteella.

Kuluttajan tulisi voida luottaa siihen, että laitteen toimivuus on todennettu tieteelliset standardit täyttävällä tutkimuksella. Nyt julkisesti esillä olevista tiedoista ei käy ilmi, onko toimivuus todennettu tieteellisesti. Kuluttajan saatavilla tulisi olla tieto tutkimusten tieteellisestä arvosta ja laitteiden toimivuuden todennettavuudesta. Tieteellisiä julkaisuja, joissa pätevästi olisi selvitetty maasuodattamon tai maahanimeyttämön toimivuutta täydessä mittakaavassa, realistisissa Suomen kaltaisissa ympäristöoloissa, ei ministeriön sivuilta ole ainakaan helposti löydettävissä.

Tällä hetkellä vastuu laitteen toimivuudesta on kuluttajalla. Olisi tarkoituksenmukaisempaa, että yksiselitteinen vastuu ja näyttötaakka laitteen toimivuudesta olisi valmistajalla. Markkinoilla olevien menetelmien toimivuudesta tulisi olla osoitettavissa tieteellinen näyttö. Tutkimus voidaan katsoa tieteelliseksi, mikäli tutkimus on julkaistu vertaisarvioidussa tieteellisessä julkaisusarjassa ja jos se on altistettu ulkopuolisen tahon arvioitavaksi. Tiedolla johtaminen edellyttäisi, että lainvalmistelussa huomioitava tekninen näyttö perustuisi tieteelliseen tutkimukseen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Perustuvatko ympäristöministeriön kuluttajille antamat tiedot ja suositukset jätevesien puhdistuslaitteistosta, esim. maasuodattamoista, tutkittuun tieteelliseen tietoon?

Helsingissä 1.3.2016

Saara-Sofia Sirén kok